

УДК 37.015.3:37.091.12

Подано до редакції: 16.10.2025

Прийнято після рецензування: 01.12.2025

Затверджено до друку: 22.12.2025

Опубліковано: 29.12.2025

<https://doi.org/10.32405/2411-1309-2025-35-6-17>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ДОПРОФІЛЬНОГО ТА ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: РЕЗУЛЬТАТИ КОНЦЕПТУАЛЬНО- ДІАГНОСТУВАЛЬНОГО ЕТАПУ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Олександр Малихін – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.

<https://orcid.org/0000-0001-6042-6298>

malykhinalex1972@gmail.com

Нагалія Арістова – доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу міжнародних зв'язків та наукової співпраці Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.

<https://orcid.org/0000-0002-0943-8039>

n.aristova.na@gmail.com

Інна Ліпчевська – доктор філософії з галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка», старший науковий співробітник відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна.

<https://orcid.org/0000-0002-6901-5863>

linla@ukr.net

Олена Павловська – спеціаліст вищої категорії, учитель-методист заступник директора з навчально-виховної роботи, учитель української мови та літератури Ліцею № 136 Дніпровського району м. Києва, Україна.

olena_pavlovska@online.ua

<https://orcid.org/0009-0007-3919-4163>

Тетяна Борзенкова – вчитель вищої категорії, вчитель-методист, голова методичної комісії Ліцею № 136 Дніпровського району м. Києва, Україна.

taborzenkova1955@ukr.net

<https://orcid.org/0009-0007-8315-3473>

Анотація. У статті подано узагальнену характеристику результатів другого (концептуально-діагностувального) етапу всеукраїнського експерименту «Організаційно-методичні умови допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах концепції Нової української школи». Представлено модель допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах концепції Нової української школи, що інтегрує цільовий, організаційно-змістовий, ресурсно-методичний і результативний компоненти. Описано організаційно-методичні

умови здійснення допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах концепції Нової української школи. Наголошено на значенні методичних умінь із конструювання навчальних курсів у професійно-педагогічній компетентності сучасного вчителя. Висвітлено підходи до організації внутрішньошкільної науково-методичної роботи, використання практикоорієнтованих методик та інформаційно-комунікаційних засобів, що забезпечують професійне орієнтування учнівства. Описано методику й діагностувальний інструментарій оцінювання ефективності допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти. На основі результатів дослідження (теоретичного аналізу, моделювання, тестування, анкетування вчительства, учнівства й батьківської спільноти) сформульовано практичні настанови щодо методичного забезпечення, підготовки педагогів до реалізації моделі допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти. Результати другого етапу експерименту свідчать про високий рівень усвідомлення й готовності учительства до реалізації допрофільного та профільного навчання, активну участь учнів у виборі освітніх траєкторій і позитивне ставлення батьків до організації навчального процесу.

Ключові слова: допрофільне навчання; профільне навчання; організаційно-методичні умови; компетентнісний підхід; Нова українська школа; професійне самовизначення; педагогічний експеримент.

Вступ. Сучасна базова та профільна середня освіта має забезпечити всебічний розвиток учнівства, враховувати його інтереси та здібності, створювати умови для усвідомленого професійного самовизначення та формування компетентностей, які будуть затребувані в подальшому професійному житті. Допрофільне та профільне навчання виступає ключовим механізмом реалізації цих завдань, поєднуючи індивідуальний розвиток учнів з потребами суспільства та ринку праці.

Задля теоретично обґрунтування й експериментальної перевірки організаційно-методичних умов допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах концепції Нової української школи на базі гімназії № 136 м. Києва в 2023 р. було розпочато експеримент на всеукраїнському рівні за темою «Організаційно-методичні умови допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах концепції Нової української школи».

Перший організаційно-підготовчий етап експерименту (2023–2024 рр.) охоплював аналіз наукової, методичної літератури, нормативно-правових документів і сучасних педагогічних практик організації допрофільного й профільного навчання в закладі загальної середньої освіти. Результати цього етапу показали достатній рівень мотивації, інноваційної культури, професійної компетентності учительства для реалізації сучасного допрофільного й профільного навчання (Малихін та ін., 2025).

Другий (концептуально-діагностувальний) етап експерименту (2024–2025 рр.), результати якого висвітлено в цій публікації, спрямовано на наукове обґрунтування концептуальних засад і визначення організаційно-методичних умов ефективного реалізації допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти.

Постановка проблеми. Незважаючи на наявність нормативних орієнтирів і позитивний досвід упровадження окремих аспектів профілізації навчання, у вітчизняній освітній практиці все ще не сформована цілісна система організаційно-методичного забезпечення допрофільної та профільної підготовки, узгоджена з концепцією Нової

української школи (НУШ). Недостатньо опрацьованими залишаються питання визначення оптимальних умов, що забезпечують наступність між базовою та старшою школою, ефективної підготовки вчительства й реалізації дієвого зв'язку профілів із реальними потребами громади та ринку праці. Необхідність наукового осмислення цих аспектів зумовлює актуальність подальшого дослідження проблеми, зокрема в межах всеукраїнського експерименту на базі Ліцею № 136 м. Києва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний дискурс щодо допрофільної та профільної освіти насамперед зосереджений на трьох взаємопов'язаних напрямках: індивідуалізація й персоналізація навчання, зокрема за змішаної форми організації освітнього процесу; цифровізація як засіб модернізації базової й профільної середньої освіти й мінімізації навчальних втрат учнівства; системна підготовка вчительства й методичний супровід інновацій (Кауріцзс et al., 2023; Топузов et al., 2024; Малихін, Арістова & Ліпчевська, 2024а). Так, методичні видання пропонують практичні підходи до реалізації особистісно зорієнтованого навчання, а також наголошують на необхідності внутрішньошкільної науково-методичної роботи для підготовки вчителів до профільного проєктування освітніх траєкторій (Малихін, Арістова & Алексеева, 2023; Топузов та ін., 2024а; 2024б). Аналітичні матеріали засвідчують зростаючу увагу до цифровізації як інструменту компенсації втрат і підвищення адаптивності профільної школи (Малихін, Арістова & Ліпчевська, 2023; 2024б).

Компаративні дослідження вказують на важливість узгодження профільних спрямувань із реальними запитами громад та ринку праці – як для професійного, так і для академічного спрямування профільної середньої освіти (Малихін & Арістова, 2024а; 2024б; Малихін & Ліпчевська, 2024). Водночас уявлення про організаційно-методичні умови, які забезпечують наскрізність траєкторії навчання (з 5-го по 12-й класи) з урахуванням регіональних потреб, лишається недостатньо систематизованими й узагальненими. Саме ця прогалина і визначає потребу в концептуально-діагностувальному пошуку, що є предметом другого етапу Всеукраїнського експерименту на тему «Організаційно-методичні умови допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах концепції Нової української школи» (Малихін та ін., 2025).

Цілі статті (мета і завдання): представити результати другого (концептуально-діагностувального) етапу експерименту згідно з визначеними завданнями, а саме:

- розробити й обґрунтувати концепцію допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти;
- визначити організаційно-методичні умови здійснення допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах концепції НУШ;
- розробити й обґрунтувати модель допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах НУШ;
- розробити методику конструювання навчальних занять, які забезпечуватимуть допрофільне та профільне навчання учнів у закладі загальної середньої освіти;
- розробити й обґрунтувати критерії, методику та дібрати діагностувальний інструментарій оцінювання ефективності допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти;
- розробити навчально-методичні матеріали щодо підготовки педагогічних

працівників до реалізації моделі допрофільного та профільного навчання учнів у закладі загальної середньої освіти на основі створення відповідних організаційно-методичних умов, методики конструювання навчальних занять, виховних заходів, які забезпечуватимуть допрофільне та профільне навчання учнів у закладі загальної середньої освіти;

- здійснити теоретико-методичну підготовку педагогічних працівників до реалізації моделі допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти, методики конструювання навчальних курсів, які забезпечуватимуть допрофільне та профільне навчання учнів у закладі загальної середньої освіти;

- провести оцінювання (контрольний зріз) стану допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти;

- узагальнити результати другого (концептуально-діагностувального) етапу експерименту.

Методи дослідження: емпіричні (тестування, бесіди, опитування й анкетування); теоретичні (аналіз наукової і методичної літератури порівняння, узагальнення, моделювання); статистичні (опрацювання й порівняння результатів здобутих даних).

Зокрема, інструментарій оцінювання стану ефективності допрофільного та профільного навчання учнів у закладі загальної середньої освіти на засадах НУШ включає:

- «Опитувальник визначення рівня інноваційного розвитку закладу загальної середньої освіти» всіх учасників освітнього процесу (автор Д. Пузіков);

- для вчителів: «Оцінка потреби в досягненні» (автори М. Корольчук, В. Крайнюк), що передбачає визначення прагнення вчителів до поліпшення результатів, наполегливості в досягненні мети; «Оцінка рівня домагань» (автор В. Горбачевський), що визначає структуру мотивації; «Індивідуальна експертна оцінка щодо визначення впливу внутрішніх чинників на розвиток закладу загальної середньої освіти, в якому вони працюють» (автор О. Прохоренко); індивідуальна експертна оцінка щодо впливу соціально-педагогічних чинників на розвиток закладів системи загальної середньої освіти» (автор Ю. Люлькова), методика діагностики мотивації до успіху (автор Т. Елерс);

- для учнів: самодіагностика за тестом інтересів і готовності до професійного самовизначення (ТіГр), методика професійного самовизначення Дж. Голланда, проф'орієнтаційний тест і навчання в «Дія.Освіта», проф'орієнтаційні тести, консультації кар'єрного радника та навчання в межах всеукраїнського проекту з проф'орієнтації та побудови кар'єри під патронатом МОН України, ІМЗО тощо;

- для батьків: анкетування щодо очікувань і результатів відповідно до рекомендацій «Абетки для директора» (рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладі загальної освіти) з використанням можливостей соціальних мереж Фейсбук, Вайбер, Інстаграм у вигляді Google-форм, що дає змогу миттєво отримувати результат, розробляти рекомендації суб'єктам освітньої діяльності, уточнювати, коригувати діяльність на основі означених вище даних.

Результати та обговорення. У ході здійснення другого (концептуально-діагностувального) етапу експерименту всеукраїнського рівня за темою «Організаційно-методичні умови допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах концепції НУШ» на базі ліцею № 136 Дніпровського району м. Києва за жовтень 2024 року – вересень 2025 р. виконано всі завдання, передбачені програмою.

Розроблено концепцію допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти. У концепції обґрунтовано актуальність і висвітлено стан розроблення проблеми в науковій літературі, методологічні засади, принципи, критерії ефективності створення організаційно-методичних умов допрофільного та профільного навчання учнів у закладі загальної середньої освіти; визначено суб'єктів спільної діяльності та цільові групи, мету, основні завдання й принципи, зміст, форми та методи допрофільного і профільного навчання учнів у закладі загальної середньої освіти; визначено шляхи, умови й основні очікувані результати створення організаційно-методичних умов допрофільного та профільного навчання учнів у закладі загальної середньої освіти.

У ході здійснення програми експерименту робочою групою визначено організаційно-методичні умови допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах НУШ: управлінські (визначення й реалізація єдиної стратегії створення сучасного освітнього середовища допрофільного та профільного навчання відповідно до чинного законодавства, освітніх запитів суспільства, освітніх можливостей і потенціалу розвитку ліцею), науково-методичні (організація внутрішньошкільної методичної роботи, що сприятиме формуванню відповідного рівня теоретико-методичної підготовки вчителів і дотримання педпрацівниками методики конструювання процесу організації та методичного забезпечення реалізації допрофільного та профільного навчання на рівні пошуково-ознайомлювальному (5–6-й класи), базовому (7–9-й класи), основному (10–12-й класи) на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно зорієнтованого підходів, відповідно до основних положень НУШ), кадрові (забезпечення інтеграції та раціонального розподілу кадрових ресурсів, комунікації між педагогічними працівниками), ресурсні (інтеграція необхідних інформаційних і матеріально-технічних ресурсів для здійснення наскрізного допрофільного та профільного навчання).

Розроблено й обґрунтовано модель допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти. Розроблена модель висвітлює мету та завдання (цільовий компонент), сукупність послідовних етапів – підготовчий, конструктивний, реалізаційний, оцінно-підсумковий (організаційно-змістовий компонент), визначає низку важливих умов, основні групи методів, види ресурсів (людські, трудові, матеріально-технічні, інформаційні тощо), їх наявність, якість, кількість та інші показники, що повинні стимулювати діяльність як учителя, так і учнів (ресурсно-методичний компонент). У документі зазначено методи та засоби перевірки ефективності створення організаційно-методичних умов допрофільного та профільного навчання учнів у закладі загальної середньої освіти на засадах НУШ за трьома напрямками: для учнів, батьків, педагогів (результативний компонент).

Розроблена методика конструювання навчальних занять, які забезпечуватимуть допрофільне та профільне навчання учнів у закладі загальної середньої освіти, побудована на засадах компетентнісного, діяльнісного й особистісно зорієнтованого підходів, передбачає застосування інтерактивних технологій, групової діяльності, використання сучасних можливостей інформаційно-комунікативних засобів і технологій, засоби оцінювання отриманих результатів тощо. Вона враховує психологічну готовність учнів і вчителів до співпраці, спрямованої на формування компетентностей і профільних умінь відповідно до інтересів і здібностей учнів. Уроки з профільних і непрофільних предметів мають чітку структуру (конструктори) відповідно до обраних технологій із включенням таких етапів, як мотивація, цілепокладання, засвоєння нового матеріалу або відпрацювання

набутих навичок, використання різних форм роботи, оцінювання та рефлексії. Методика націлена на забезпечення гнучкості використання обраних форм навчання, що передбачають формування як Hard Skills, так і Soft Skills для ефективної підготовки учнів допрофільного навчання та подальшого професійного вибору.

У межах реалізації визначених завдань творчими групами вчителів *розроблено методика конструювання навчальних занять* для учнів 5–7, 8–10, 11–12-х класів за врахування вікових особливостей учнів (розроблення змісту, добір форм і методів навчання, оцінювання результатів; основні етапи заняття та методи, які забезпечать їх упровадження); визначено організаційно-методичні умови (міжпредметні зв'язки, профорієнтаційна спрямованість, розвиток критичного мислення, креативність особистості, розвиток компетентностей щодо змісту сучасних професій, система тестування й оцінювання) побудови конструкторів занять задля здійснення допрофільного та профільного навчання в ліцеї на засадах концепції НУШ.

Розроблено й обґрунтовано критерії, методика та дібрано діагностувальний інструментарій оцінювання ефективності допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти: рівень професійної компетентності вчителя, використання сучасних освітніх технологій; професійна спрямованість учителя на конструювання занять, які забезпечуватимуть наскрізність допрофільного та профільного навчання учнів на засадах НУШ відповідно до заданої методики конструювання; ефективність інформаційної роботи з учнями щодо свідомого вибору допрофільного та профільного навчання; усвідомлення учнями вибору напряму допрофільного та профільного навчання; сформованість у здобувачів освіти пізнавального інтересу, рівня психологічного аспекту, рівня профорієнтаційного аспекту, ставлення батьків до діяльності закладу освіти щодо створених організаційно-методичних умов допрофільного та профільного навчання учнів у закладі загальної середньої освіти на засадах НУШ.

Для створення організаційно-методичних умов допрофільного та профільного навчання *розроблено навчально-методичні матеріали щодо підготовки педагогічних працівників до реалізації завдань, які забезпечуватимуть допрофільне й профільне навчання учнів у ліцеї на засадах НУШ, містять методичні рекомендації, алгоритм діяльності, критерії оцінювання результативності роботи.*

Підготовка вчителів здійснювалася в межах роботи таких творчих груп: «Створення конструкторів навчальних занять»; «Пошук та систематизація навчально-методичних матеріалів до створених або адаптованих конструкторів навчальних занять»; «Укладання матеріалів для проведення позакласних та позаурочних заходів у межах системи допрофільного та профільного навчання в ліцеї».

Створення досліджуваних організаційно-методичних умов передбачає розроблення інноваційної навчально-методичної бази допрофільного та профільного навчання на засадах Концепції НУШ, що охоплює розроблення змісту, добір форм (форм організації) і методів навчання, оцінювання результатів, вивчення вимог щодо організації освітніх занять і використання різноманітних форм і методів, технік, прийомів, технологій навчання на умовах, закладених у концепції НУШ, розроблення й апробацію навчально-методичних матеріалів, які забезпечать вчителів необхідними ресурсами для імплементації моделі створення організаційно-методичних умов допрофільного та профільного навчання.

Створено організаційно-методичні умови для ефективної реалізації позаурочної та позакласної роботи: розроблення й впровадження системи позаурочної та позакласної діяльності, що сприяє розвитку професійних інтересів учнів; організація заходів, які спрямовані на допомогу учням в усвідомленні своїх здібностей і нахилів через практичні заняття, тренінги та майстер-класи; підтримка співпраці між учителями різних предметів для інтеграції знань і навичок у контексті професійного самовизначення; використання можливостей столиці, батьків і партнерів ліцею, що сприятиме побудові власної моделі профілізації, створенню мапи професійних інтересів і професійних можливостей м. Києва.

Результатом роботи є створення:

- банку складових конструктора навчального заняття для утворення варіативних моделей, побудованих на основних принципах НУШ – активність, інтерактивність, самоефективність, практична спрямованість тощо: конструктори за таксономією Блума (5–12-й класи), задля мотивації навчання, розуміння значущості діяльності для майбутнього (5–12-й класи), кейсовий проєкт у навчальній діяльності (5–7-й класи); для модульного навчання (5–9-й класи), спрямовані на розвиток профорієнтаційних практичних навичок через предмет (8–10-й класи);

- методичних рекомендацій щодо формування Soft Skills у школярів, зокрема впроваджено прийоми, що сприяють розвитку комунікаційних навичок через невербальні засоби, рефлексійні техніки для емоційного інтелекту, інтерактивні підходи до критичного мислення, командні завдання з гнучкою системою оцінювання й імітаційні вправи для адаптивності тощо, створено методичний посібник, який містить практичні вправи, завдання та методи навчання, що допомагають розвивати необхідні компетентності в дітей;

- методики конструювання виховних заходів, які забезпечуватимуть профорієнтаційну освіту за врахування вікових особливостей кожної групи, обґрунтування критеріїв, методики та діагностувальної інструментарію оцінювання ефективності конструктора виховних заходів, банк методичних і психолого-педагогічних діагностувальних матеріалів задля правильного вибору професійного самовизначення.

З метою впровадження системи *теоретико-методологічної підготовки працівників до реалізації моделі допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти, методики конструювання навчальних курсів, які забезпечуватимуть допрофільне та профільне навчання учнів у закладі загальної середньої освіти*, було запроваджено серію семінарів, практикумів, майстеркласів за участю членів науково-методичної ради експерименту.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Результати контрольного зрізу показали, що більшість учителів ліцею усвідомлюють зв'язок професійної компетентності та сучасних освітніх технологій із допрофільним і профільним навчанням учнів (81 %). 75 % оцінюють зацікавленість педагогів у реалізації моделі навчання як достатню, а 87 % відзначили ефективність семінарів, тренінгів та консультувань. 47 % педагогів вважають важливим підвищення кваліфікації, 15 % – самоосвіту.

Методика «Оцінка потреби в досягненні» показала достатній (61 %) і високий (27 %) рівень готовності вчителів працювати в межах творчих груп. Діагностування мотивації до успіху підтвердило, що більшість учителів мають помірно високий або високий рівень

мотивації, орієнтовані на досягнення результатів (81 %), інноваційність (79 %) і колективну діяльність (73 %).

Опитування учнів 5–11-х класів показало, що ефективність інформаційної роботи щодо допрофільного та профільного навчання залежить від розуміння термінів (43 %), мотивів вибору напряму (41 %) і його відповідності майбутній професії (19 %). Усвідомлення учнями вибору напряму допрофільного та профільного навчання залежить передусім від віку респондентів: так, показники важливості зовнішнього впливу визначають учні 5–7-х класів – 58 %, 8–11-х класів – 42 %; внутрішнього впливу – учні 5–7-х класів – 29 %, 8–11-х класів – 71 %).

Наскрізний спецкурс «Абетка професійного самовизначення» продовжується для учнів 5–11-х класів. Рівень сформованості пізнавального аспекту коливається від 46 до 51 %, психологічного – 44–61 %, профорієнтаційного – 24–49 % залежно від віку здобувачів освіти.

Опитування батьків показало позитивне ставлення до допрофільного та профільного навчання: 5–7-й класи – 39 %, 8–10-й класи – 41 %, 11-й клас – 64 %. Ступінь обізнаності батьків з особливостями навчання: 5–7-й класи – 48 %, 8–9-й класи – 51 %, 10–11-й класи – 59 %. Вплив батьків на вибір напряму зменшується з віком дітей: 5–7-й класи – 51 %, 8–10-й класи – 31 %, 11-й клас – 12 %.

Отже, результати другого етапу експерименту свідчать про високий рівень усвідомлення й готовності учительства до реалізації допрофільного та профільного навчання, активну участь учнів у виборі освітніх траєкторій і позитивне ставлення батьків до організації навчального процесу. Ці дані створюють основу для подальшого вдосконалення освітнього процесу на наступних етапах експерименту «Організаційно-методичні умови допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах концепції Нової української школи».

Використані джерела

Допрофільна освіта в сучасній середній школі. (2009). *Освіта.UA*. <https://osvita.ua/school/method/3966/>

Ліпчевська, І. (2025). Компетентність з навчання впродовж життя як необхідна умова професійної успішності особистості в інформаційному суспільстві. *Молодь і ринок*, 12/232, 40–45. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.315426>

Малихін, О., & Арістова, Н. (2024а). *Нормативно-правова база організації освітньої діяльності в закладах профільної середньої освіти Естонії*. <https://ekhnur.karazin.ua/items/2b48d566-2c93-4c21-ac7f-894b4acfe355>

Малихін, О., & Арістова, Н. (2024б). Профільний підхід до організації освітньої діяльності в закладах загальної середньої освіти: Досвід Італії. У *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта — 2024: інтеграційні процеси в освіті у науковому дискурсі*, с. 202–206. <https://undip.org.ua/library/pedahohichna-komparatyvistyka-i-mizhnarodna-osvita-2024-intehratsiyni-protsezy-v-osviti-u-naukovomu-dyskursi/>

Малихін, О., & Ліпчевська, І. (2024). *Актуальні питання реформування профільної середньої освіти в Україні*. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743061/>

Малихін, О., Арістова, Н., & Алексеєва, С. (2023). *Індивідуалізація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах*

воєнного стану та повоєнний час: Методичні рекомендації. Інститут педагогіки НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/739694/>

Малихін, О., Арістова, Н., & Ліпчевська, І. (2023). Аналітичні матеріали: Дидактичні особливості організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану. *Освіта. Інноватика. Практика*, 11 (10), art. 10. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i10-008>

Малихін, О., Арістова, Н., & Ліпчевська, І. (2024a). Профільна середня освіта: Упровадження глобальних трендів у вітчизняній педагогіці. У *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2024: інтеграційні процеси в освіті у науковому дискурсі*, с. 207–210. <https://undip.org.ua/library/pedahohichna-komparatyvistyka-i-mizhnarodna-osvita-2024-intehratsiyni-protsesy-v-osviti-u-naukovomu-dyskursi/>

Малихін, О., Арістова, Н., & Ліпчевська, І. (2024b). Цифровізація профільної середньої освіти як інструмент мінімізації навчальних втрат учнів в умовах воєнного стану. *Український педагогічний журнал*, (4), 57–64. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-57-64>

Малихін, О., Арістова, Н., Ліпчевська, І., Павловська, О., & Борзенкова, Т. (2025). Організаційно-методичні умови допрофільного та профільного навчання в закладі загальної середньої освіти на засадах концепції нової української школи: результати організаційно-підготовчого етапу всеукраїнського експерименту. *Український педагогічний журнал*, (2), 94–104. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-2-94-104>

Міністерство освіти і науки України. (б. д.). *Нова українська школа*. <https://mon.gov.ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

Сергієнко, Н. (2010). Організаційно-методичні умови розвитку професійної компетентності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів. *Теорія та методика управління освітою*, (3). <http://umo.edu.ua/katalogh-vidanj/elektronne-naukove-fakhove-vidannja-teorija-ta-metodika-upravlinnja-osvitoju-vipusk-3-2010>

Топузов, О., Малихін, О., Алексеєва, С., & Арістова, Н. (2024). Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в профільній старшій школі: Методичний посібник. Київ: Освіта. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741093/>

Топузов, О., Малихін, О., Арістова, Н., Алексеєва, С., Попов, Р., Барановська, О., & Шелестова, Л. (2024). *Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти*. Київ: Освіта. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743967/>

Kaupuzs, A., Malykhin, O., Aristova, N., Kalvans, E., & Orska, R. (2023). Educators' Feedback on Website "Overcoming Stress and Anxiety Together: Teachers – Schoolchildren – Parents". *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*, (1), 564–574. <https://doi.org/10.17770/sie2023vol1.7089>

Topuzov, O., Malykhin, O., Aristova, N., Kalinina, L., & Mosiakova, I. (2024). Learning Losses Among Students of General Secondary Schools in Ukraine as a Consequence of Unpredictable Global Challenges: Challenges and Perspectives. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*, vol. 1, 563–572. <https://doi.org/10.17770/sie2024vol1.7915>

References

Doprofilna osvita v suchasni serednii shkoli. (2009). *Osvita.UA*. <https://osvita.ua/school/method/3966/> (in Ukrainian).

Kaupuzs, A., Malykhin, O., Aristova, N., Kalvans, E., & Orska, R. (2023). Educators' Feedback on Website "Overcoming Stress and Anxiety Together: Teachers – Schoolchildren – Parents". *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*, (1), 564–574. <https://doi.org/10.17770/sie2023vol1.7089> (in English).

Lipchevska, I. (2025). Kompetentnist z navchannia vprodovzh zhyttia yak neobkhidna umova profesiinoi uspishnosti osobystosti v informatsiinomu suspilstvi. *Molod i rynek*, 12/232, 40–45. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.315426> (in Ukrainian).

Malykhin, O., & Aristova, N. (2024a). *Normatyvno-pravova baza orhanizatsii osvitnoi diialnosti v zakladakh profilnoi serednoi osvity Estonii*. <https://ekhnur.karazin.ua/items/-2b48d566-2c93-4c21-ac7f-894b4acfe355> (in Ukrainian).

Malykhin, O., & Aristova, N. (2024b). Profilnyi pidkhid do orhanizatsii osvitnoi diialnosti v zakladakh zahalnoi serednoi osvity: Dosvid Italii. In *Pedahohichna komparatyvistyka i mizhnarodna osvita — 2024: intehratsiini protsesy v osviti u naukovomu dyskursii*, pp. 202–206. <https://undip.org.ua/library/pedahohichna-komparatyvistyka-i-mizhnarodna-osvita-2024-intehratsiyni-protsesy-v-osviti-u-naukovomu-dyskursii/> (in Ukrainian).

Malykhin, O., & Lipchevska, I. (2024). *Aktualni pytannia reformuvannia profilnoi serednoi osvity v Ukraini*. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743061/> (in Ukrainian).

Malykhin, O., Aristova, N., & Alieksieieva, S. (2023). *Indyvidualizatsiia navchannia yak zasib kompensatsii osvitnikh vtrat uchniv zakladiv zahalnoi serednoi osvity v umovakh voiennoho stanu ta povoiennyi chas: Metodychni rekomendatsii*. Instytut pedahohiky NAPN Ukrainy. <https://lib.iitta.gov.ua/739694/> (in Ukrainian).

Malykhin, O., Aristova, N., & Lipchevska, I. (2023). Analitychni materialy: Dydaktychni osoblyvosti orhanizatsii osvitnoho protsesu v zakladakh zahalnoi serednoi osvity v umovakh voiennoho stanu. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*, 11(10), art. 10. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i10-008> (in Ukrainian).

Malykhin, O., Aristova, N., & Lipchevska, I. (2024a). *Profilna serednia osvita: Uprovadzhennia hlobalnykh trendiv u vitshyzniani pedahohitsi*. In *Pedahohichna komparatyvistyka i mizhnarodna osvita — 2024: intehratsiini protsesy v osviti u naukovomu dyskursii*, pp. 207–210. <https://undip.org.ua/library/pedahohichna-komparatyvistyka-i-mizhnarodna-osvita-2024-intehratsiyni-protsesy-v-osviti-u-naukovomu-dyskursii/> (in Ukrainian).

Malykhin, O., Aristova, N., & Lipchevska, I. (2024b). Tsyfrovizatsiia profilnoi serednoi osvity yak instrument minimizatsii navchalnykh vtrat uchniv v umovakh voiennoho stanu. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, (4), 57–64. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-4-57-64> (in Ukrainian).

Malykhin, O., Aristova, N., & Lipchevska, I. Pavlovska, O., & Borzenkova, T. (2025). Orhanizatsiino-metodychni umovy doprofilnoho ta profilnoho navchannia v zakladi zahalnoi serednoi osvity na zasadakh kontseptsii novoi ukrainskoi shkoly: rezultaty orhanizatsiino-pidhotovchoho etapu vseukrainskoho eksperymentu. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, (2), 94–104. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-2-94-104> (in Ukrainian).

Ministry of Education and Science of Ukraine. (n. d.). *Nova ukrainska shkola*. <https://mon.gov.ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (in Ukrainian).

Serhiienko, N. (2010). Orhanizatsiino-metodychni umovy rozvytku profesiinoi kompetentnosti vchyteliv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv. *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu*, (3). <http://umo.edu.ua/katalogh-vidanj/elektronne-naukove-fakhove-vidannja-teoriia-ta-metodyka-upravlinnja-osvitoju-vipusk-3-2010> (in Ukrainian).

Topuzov, O., Malykhin, O., Aliksieieva, S., & Aristova, N. (2024). *Indyvidualizatsiia navchannia v umovakh zmishanoi formy orhanizatsii osvithoho protsesu v profilnii starshii shkoli: Metodychnyi posibnyk*. Kyiv: Osvita. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741093/> (in Ukrainian).

Topuzov, O., Malykhin, O., Aristova, N., Aliksieieva, S., Popov, R., Baranovska, O., & Shelestova, L. (2024). *Teoriia i praktyka indyvidualizatsii navchannia v umovakh zmishanoi formy orhanizatsii osvithoho protsesu v zakladakh zahalnoi serednoi osvity*. Kyiv: Osvita. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743967/> (in Ukrainian)

Topuzov, O., Malykhin, O., Aristova, N., Kalina, L., & Mosiakova, I. (2024). Learning Losses Among Students of General Secondary Schools in Ukraine as a Consequence of Unpredictable Global Challenges: Challenges and Perspectives. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference*, (1), 563–572. <https://doi.org/10.17770/sie2024vol1.7915> (in English)

Oleksandr Malykhin, Dr Sc. in Education, Professor, Head of the Didactics Department of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Nataliia Aristova, Dr Sc. in Education, Professor, Head of the Department of International Relations and Research Cooperation of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Inna Lipchevska, PhD in Education, Researcher of the Didactics Department of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Olena Pavlovska, Teacher of the highest qualification category, teacher-methodologist, Deputy Director for Academic and Educational Work, Ukrainian Language and Literature Teacher, Lyceum No. 136, Dnipro District, Kyiv, Ukraine.

Tetiana Borzenkova, Teacher of the highest qualification category, teacher-methodologist, Head of the Methodological Commission at Lyceum No. 136, Dnipro District, Kyiv, Ukraine.

ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL CONDITIONS FOR PROFILE PRE-TRAINING AND TRAINING IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS BASED ON THE CONCEPT OF NEW UKRAINIAN SCHOOL: RESULTS OF THE CONCEPTUAL AND DIAGNOSTIC STAGE OF THE NATIONWIDE EXPERIMENT

Abstract. In the article, the authors present the results of the second (conceptual and diagnostic) stage of the nationwide experiment “Organizational and methodological conditions

for profile pre-training and training in general secondary education institutions based on the concept of the New Ukrainian School.” They also present a model of profile pre-training and training in general secondary education institutions based on the concept of the New Ukrainian School, which integrates target-based, organizational-and-content-based, resource-and-methodological-based, and performance-based components. The authors describe the organizational and methodological conditions for implementing profile pre-training and training in general secondary education institutions based on the concept of the New Ukrainian School and emphasize the importance of methodological skills in designing training courses as a component of contemporary teachers’ professional and pedagogical competence. The article highlights approaches to organizing interschool scientific and methodological work, as well as the use of practice-oriented methods and information and communication tools that provide professional guidance to students. The authors describe the methodology and diagnostic tools used to assess the effectiveness of profile pre-training and training in general secondary education institutions. The results of the study (theoretical analysis, modeling, testing, questionnaires for teachers, students, and parents) enable the authors to formulate practical guidelines regarding methodological support and training for teachers to implement the model of profile pre-training and training in general secondary education institutions. The results of the second stage of the experiment indicate a high level of awareness and readiness among teachers to implement profile pre-training and training, as well as active student participation in choosing educational trajectories. Additionally, parents show a positive attitude toward the organization of the educational process.

Keywords: profile pre-training; profile training; organizational and methodological conditions; competence-based approach; New Ukrainian School; professional self-determination; pedagogical experiment.

UDC 37.016:371.3

Подано до редакції: 15.07.2025

Прийнято після рецензування: 30.08.2025

Затверджено до друку: 22.12.2025

Опубліковано: 29.12.2025

<https://doi.org/10.32405/2411-1309-2025-35-17-23>

CREATING MODERN EDUCATIONAL LITERATURE AS A MEANS OF ENSURING PERSONALIZED LEARNING IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Oleksiy Koshevets, *Researcher of the Scientific and Organizational Department of the
Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine.*

termenal@gmail.com